

PREGLAS KONČNICE PRI SKLANJANJU FRANCOSKIH MOŠKIH IMEN V SLOVENSКИH PRAVOPISIH

Matevž Treven

Idrija

matevz.treven@gmail.com

DOI:10.4312/Obdobja.43.373-380

Prispevek ponuja pregled načel za prevzemanje francoskih moških lastnih imen v slovenščino v slovenskih pravopisih in se osredotoča na reševanje pravopisne problematike razlike med zapisom in izgovorom v primerih govorno preglashenih končnic. Pregled v kronologiji kaže tendenco k večji pozornosti, ki jo pravopisi namenjajo tematiki, in hkrati k sistematizaciji rešitev.

francoščina, lastna imena, zgodovina standardizacije, oblikoslovje, pravopis

This article reviews the adaptation of French masculine proper names in Slovenian normative guides. It focuses on various solutions to morphological adaption, which are problematic when the differences between written spelling and pronunciation are unusual for standard Slovenian. The overview of normative guides highlights a tendency toward more detailed and systematized solutions.

French, proper names, history of standardization, morphology, orthography

1 Uvod

Lastna imena se od splošne leksike razlikujejo v svoji naravi označevanja edinstvene pojavnosti; manj sledijo pravilom, uveljavljenim v okvirih splošne leksike. Ob domačih lastnih imenih zaradi medkulturnih stikov v besedila vstopajo tudi imena iz drugih jezikov. Ti jeziki spadajo glede na razmerje zapis : izgovor v grobem v dve skupini, in sicer med tiste s plitkimi in tiste z globokimi zapisi (Pogačnik 2012: 76). Jeziki, ki imajo na razpolago manj grafemov kot fonemov, so jeziki z globokimi zapisi, kot sta denimo angleščina in francoščina, kjer je pravopisno pomemben tudi etimološki razvojni vidik zaradi večjega razlikovanja med enakoglasnicami. Pri globokem zapisu se uporablja skupina več grafemov za zapis enega fonema, kar imenujemo veččrkje.¹ S tem pojavom je povezana razlika med izgovorom in zapisom: prispevek je osredotočen na nekaj tipološko razdelanih primerov francoskih imen moškega spola, pri katerih govorni končaj osnove pri sklanjanju (v or. ed. idr.) v knjižni slovenščini zahteva preglasheno končnico, pisni pa ne.

1 M. Kocjan Barle (2012: 86) ločuje med izrazoma veččrkovje in veččrkje, pri čemer prvi označuje zapis več grafemov za en fonem; *Pravopis 8.0* za ta pojav uporablja izraz veččrkje, zato ga uporabljam tudi v prispevku.

Primeri so razdeljeni v tri skupine:

- Skupina I.: Če se v francoščini beseda v zapisu konča na soglasnik, ni nujno, da se ta soglasnik tudi izgovarja, kot v primerih *Monet* [moné] ali *Diderot* [didró] – končaj osnove je zapisani soglasnik, a govorjeni samoglasnik, ki zahteva govorno podaljšavo osnove *z j*.
- Skupina II.: Lahko je tudi obratno: zapisani samoglasnik in govorjeni soglasnik, kot v primerih *Corneille* [kornêj] in *Montaigne* [montên'] – tu je v ospredju razlika med zapisanim trdim (brez preglasa končnice) in govorjenim mehkim oz. mehčanim soglasnikom (s preglasom).
- Skupina III.: Posebna skupina so imena na govorni končaj *-r*, ki dovoljuje podaljšavo osnove *z j* in tako vpliva na preglasevanje; primera sta *Voltaire* [voltêr] in *Flaubert* [flobêr].

	zapis	izgovor
Skupina I.	-VK	[-v]
Skupina II.	-KV	[-k'/k']
Skupina III.	-rV, -rK	[-r]

Tabela 1: Tipologija skupin v prispevku (V, v = samoglasnik; K = soglasnik; k' = mehki soglasnik; k' = mehčani soglasnik).

Pojav neskladja med zapisom in izgovorom je pravopisni izziv pri prevzemanju imen v slovenščino, kar pride do izraza pri oblikoslovnih in besedotvornih postopkih. Namen prispevka je predstaviti reševanje tega izziva v nosilnih (Gložančev 1997: 85) oz. temeljnih pravopisih: *Slovenski pravopis* (v nadaljevanju SP) 1899, SP 1920, SP 1935, SP 1950, SP 1962 in SP 2001 ter nastajajočih pravilih in slovarju s statusom predloga *Pravopisu 8.0* in *ePravopisu*.

2 Končaj osnove na zapisani soglasnik in govorjeni samoglasnik

Oblike od rod. do mest. ed. ohranjajo za slovenščino pričakovane končnice: *čopič podam Monetu* [monêju], *berem Diderota* [didrója]. Govorna in pisna končnica sta prekrivni, čeprav v govoru zaradi končaja na samoglasnik prihaja do podaljšave osnove *z j*. To vpliva na končnico v or. ed., kjer je v knjižnem jeziku zahtevana preglasena oblika *-em* namesto *-om* (Toporišič 2000: 266, 267; SP 2001: § 791). Ker je podaljševanje osnove le govorno, pride v primerih tipa *Monet* do neskladja med pisno in govorno končnico, saj podaljševanje *z j* v zapisu ni izraženo – če se osredotočimo le na zapis, dodamo v knjižni slovenščini osnovi na trd soglasnik *-t* ustrezno končnico *-om*: *Monetom*, v govoru pa podaljšava *z j* zahteva preglaseno končnico *-em*: [monêjem]. To neskladje *Pravopis 8.0* ({673}) rešuje s pisnimi dvojnicami, pri čemer na prvo mesto postavlja zapis z nepreglaseno končnico; v govoru zaradi podaljšave *z j* vedno pride do preglasevanja – *Monet*, z *Monetom* in *Monetem* [monêjem]; *Diderot*, z *Diderotom* in *Diderotem* [didrójem]. Podobno primere tega tipa obravnava SP 2001, le z obrnjenim vrstnim redom pisnih dvojnic, torej z *Monetem* in *Monetom*. Pravilo velja za vsa imena z osnovo na nemi soglasnik in govorjeni samoglasnik (SP 2001:

§ 792). Je prvi pravopis, ki vpeljuje zapis preglašene oblike končnice v primerih, kjer pisna podoba preglasa sicer ne predvideva.

SP 1962 v slovarju ne navaja zglede za orodniško obliko, je pa jassen v pravilih (§ 63, str. 57), ko za imena s soglasniškim končajem, kjer se pisna in izgovorna oblika razlikujeta, predvideva v pisavi prilagajanje pisni, v izgovoru pa glasovni zvezi. To za naš primer pomeni obliko or. ed. zapisano z *Monetom*, izgovorjeno pa z [monéjem].² V slovarskem delu lahko to pravilo razberemo iz oblik svojilnih pridevnikov, pri katerih prav tako prihaja do preglasa obrazilnega dela *-ov* v *-ev*; primer tega tipa je *Daudet, Daudetov* in izgovor v roditelju [dodéja]; podobno *Diderot, Diderotov*, [didrója] in *Dumas, Dumasov*, [dümája].³

Nekoliko drugače je problematiko reševal SP 1950, ki v zapisu ne predvideva dvojnice, temveč le nepreglašeno obliko, je pa dvojnico predlagal v izgovoru. Ta dvojničnost je v pravilih (SP 1950: § 32) posebej dovoljena pri imenih z osnovo na nemi *-t*, ki se pri pregibanju lahko prenese v izgovor in s tem odpravi potrebo po podaljševanju *z j* in posledično preglaševanje končnice. Na možnost prenosa pisnega *t* v izgovor, in sicer pri vezavi, opozarja tudi *Slovnica štirih* (Bajec idr. 1956: 108). Po SP 1950 primer z *Monetom* v orodniku dovoljuje izgovor [monéjem] in [monétom]. Slovar enako kot SP 1962 ne navaja orodniških oblik, ampak svojilne pridevnike: *Musset, Mussetov*, [müséja] in [müséta]; *Diderot, Diderotov*, [didrója] in [didróta]. SP 1935 ta tip lastnih imen obravnava na podoben način, le brez izgovorne dvojnice, predvideva le obliko, kjer osnovo podaljšamo *z j*; preglasa v zapisu ne predvideva.

SP 1920 Antona Breznika v pravilih (§ 57) svetuje uporabo vezaja pri sklanjanju, in sicer zato, »da ločimo sklonilo in slovenske končnice pri tujih lastnih imenih, zlasti francoskih«. Glede na pravila in zglede v SP 1920 bi orodniško obliko pisali z *Monet-jem*, torej bi ohranili izvorni zapis in za vezajem dodali končniško obrazilo, ki ustreza govorni podobi; taka obravnava se izogne za slovenščino nenavadnim črkovnim sklopom v zapisu. Breznik je sicer na istem mestu opozoril, da je uporaba vezaja pri pregibanju domačih lastnih imen napačna; za kasnejši pravopis v sodelovanju s Franom Ramovšem je to pravilo prenesel tudi na tuja imena. SP 1920 je bil edini, ki je predvideval uporabo vezaja pri sklanjanju; prvi pravopis Frana Levca (SP 1899: § 205) je posebej izpostavil, da je te vrste sklanjanje napačno. Za francoska imena je svetoval izvorni zapis in izgovor v oklepaju (prav tam: § 509), podal je tudi nekaj zgledov, npr. *Bordeaux* (Bordó, Bordoja); *Calais* (Kalé, Kaleja) (prav tam: § 510), od koder dobimo podatke o izgovoru roditeljske oblike, ne pa zapisa v stranskih sklonih.

2 SP 1962 ne označuje prehoda iz imenvalniškega ozkega [é] v široki [ê] v stranskih sklonih, ampak povsod uporablja *é*. V knjižni slovenščini je naglašeni *e* pred *j* in samoglasniškim nadaljevanjem vedno širok; v slovarjih označena očina ustreza starejšemu izgovoru (Toporišič 2000: 54).

3 Zapis glasu *ü* je bližji francoskemu izgovoru kot glasovom slovenskega knjižnega jezika; SP 2001 in *Pravopis 8.0* glasove iz tujih jezikov pretvorita v najbližjo ustreznico v slovenskem knjižnem jeziku, kar za *ü* pomeni pretvorbo v *i*.

	zapis	izgovor
<i>Pravopis 8.0</i>	<i>z Monetom in Monetem</i>	[monêjɛm]
SP 2001	<i>z Monetem in Monetom</i>	[monêjɛm]
SP 1962	<i>z Diderotom</i>	[didrójɛm]
SP 1950	<i>z Mussetom</i>	[müséjɛm/müsétom]
SP 1935	<i>z Dumasom</i>	[dümajɛm]
SP 1920	<i>z Manet-jem</i>	/

Tabela 2: Primerjava zgledov skupine I.

3 Končaj na govorjeni mehki soglasnik

Do preglasa prihaja v govoru in zapisu, ko se govorna osnova končuje na *c, j, č, ž, š* in *dž*, kot v francoskih *Marseille* [marsêj] ali *Montaigne* [montên'] (*Pravopis 8.0*: {653}), v govoru ob pisni dvojnici pa ob francoskem pisnem končaju *-ge* (prav tam: {657}, 1) in končnih [-j] ali [-š], ki jima sledi nemi *-h* ali *-es* (prav tam: {657}, 2). Glede zapisa govorno preglashenih oblik skladno s tem pravilom *ePravopis* ponuja pisno dvojnico, denimo v primeru *Lesage*, *z Lesageom* in *Lesageem* [lesážem/ləsážem]. V primeru *Montaigne* za zapis ponuja le obliko *z Montaignem* [montênjem], podobno *Corneille*, *s Corneillum* [kornêjem], vendar *Braille*, *z Brailloom* in *Braillem* [brájem]. Tako kot *Pravopis 8.0* je bil tudi SP 2001 v pravilih jasen, da do preglasa prihaja pri podstavah, ki se končajo na govorjeni *c, j, č, ž, š* in *dž* (§ 957): primer iz slovarja *Lesage* [ləsáž-], or. ed. *z Lesageem* [ləsážem] z edino možnostjo zapisa s preglasheno obliko končnice. Enako velja za primere *Montaigne*, *Corneille* in *Braille*.

Predtem je SP 1962 predvideval zapis primerov tega tipa (*Lesage*, *Braille*) z nepreglašeno končnico, *z Lesageom*, *z Brailloom*, v izgovoru pa se preglas upošteva, [ləsážem], [brájem]. SP 1962 v tem oziru pomeni prelom s predhodnimi pravopisi, saj je še SP 1950 (§ 32) izrecno poudarjal, da do preglasa za mehkiimi soglasniki pri tujih imenih v obrazilih ne prihaja, pri čemer je izjema *j*: *Lesage* tako v or. ed. *z Lesageom* [ləsážom]; *Delaroche*, *z Delarochom* [delaróšom]; *George*, *z Georgeom* [žôržom]; vendar *Corneille*, *s Corneillum* [kornêjem] – tu velja pravilo, da se končnice v zapisu prilagajajo zahtevam pisne podobe, v govoru pa zahtevam fonetične zveze (SP 1950: § 32), torej se za končajem osnove *j* preglas upošteva v govoru, v zapisu pa končaj *-l* preglasa ne zahteva in se zato doda pisna končnica *-om*. Enako je tuja lastna imena tega tipa obravnaval SP 1935. Predtem je Anton Breznik med primeri navedel *George-ova* kot zgled francoskega imena (SP 1920: § 57), torej z izgovorom [žôržova], kar ob vzporednem primeru *Manet-jem* kaže na to, da že Breznik preglasa pri tujih lastnih imenih ni upošteval pri vseh soglasnikih, ki ga v knjižni slovenščini od SP 1962 zahtevajo, le za *j*.

	zapis	izgovor
<i>Pravopis 8.0</i>	<i>z Lesageom in Lesageem</i>	[ləsážem/ləsážem]
SP 2001	<i>z Lesageem in Lesageom</i>	[ləsážem]
SP 1962	<i>z Lesageom</i>	[ləsážem]
SP 1950	<i>z Le Sageom ali Lesageom</i>	[ləsážom]
SP 1935	<i>z Le Sageom ali Lesageom</i>	[lə-sážom]

Tabela 3: Primerjava zgledov skupine II.

4 Govorni končaj *-r*

Do preglasa končnice v or. ed. samostalnikov moškega spola pride tudi v primerih, kjer se osnova končuje na *-r* in podaljšuje *zj* (Toporišič 2000: 280). Primere francoskih moških imen z govornim končajem osnove na *-r* razdelimo v dve podskupini: 1) imena z nemim *-e*, kot je *Voltaire* [voltêr], in 2) imena z nemim soglasnikom, kot je *Flaubert* [flobêr].

1) Zapisovanje podaljšave pri prvi podskupini ni problematično, saj nemi *-e* pri sklanjanju odpade, *j* pa se lahko dodaja tako v zapisu kot v izgovoru: *z Voltairjem* [voltêrjem]. Temu se vzporeja oblika brez podaljšave in brez preglaševanja samoglasnika v končniškem morfemu, torej *z Voltairom* [voltêrom]. Na tak način se primeri tega tipa rešujejo v *Pravopisu 8.0* in *ePravopisu*, kjer sta predvideni obe možnosti sklanjanja ({637}, {654}). Tu nastajajoča pravopisna pravila nadgradijo tista iz SP 2001 (§ 781), ki omenja omahovanje pri podaljševanju osnove *zj* zlasti pri francoskih imenih na *-re*, pri čemer je *e* nemi; podobno take primere izpostavlja tudi SP 1962 (§ 63, str. 58). Slovar SP 2001 problematiko sistematizira z dvojnicami, pri čemer je na prvem mestu oblika s podaljšavo. SP 1962 se že v pravilih bolj opira na rabo (prav tam) in tudi v slovarju primerov ne poenoti kljub njihovi sistemski podobnosti; za naš primer navaja dvojnici v zaporedju (konstruirano po analogiji z oblikama svojilnega pridevnika) *z Voltairom* ali *Voltairjem*. Možnost podaljševanja osnove *zj* pri te vrste imenih SP 1950 in SP 1935 ne predvidevata, SP 1920 in SP 1899 pa ne podajata dovolj informacij, da bi na njihovi podlagi lahko utemeljeno sklepali o priporočenih oblikah.

	zapis	izgovor
<i>Pravopis 8.0⁴</i>	<i>z Voltairjem in Voltairom</i>	[voltêrjem/voltêrom]
SP 2001	<i>z Voltairjem in Voltairom</i>	[voltêrjem/voltêrom]
SP 1962 ⁵	<i>z Voltairom ali Voltairjem</i>	[voltêrom/voltêrjem]
SP 1950	<i>z Voltairom</i>	[voltêrom]
SP 1935	<i>z Voltairom</i>	[voltêrom]

Tabela 4: Primerjava zgledov skupine III.-1.

2) Imena z nemim soglasnikom in govornim končajem osnove na *-r* so problemsko podobna v prispevku že obravnavanim imenom z nemim soglasnikom in govornim končajem na samoglasnik, le da je pri končaju *-r* podaljševanje osnove *zj* neobvezno. *Flaubert* [flobêr] tako v or. ed. lahko v knjižnem jeziku zapisujemo s *Flaubertom* in *Flaubertem*, izgovarjamo pa [flobêrom] in [flobêrjem]. Tako *ePravopis* uslovarja gesli *Ronsard* in *Flaubert*, v pravilih *Pravopis 8.0* pa so natančno opredeljeni primeri nemih črk za soglasnik, ki sledijo končnemu *-r*; ti primeri omogočajo sklanjanje s podaljšano ali nepodaljšano osnovo tako v zapisu kot v govoru ({641}, {654}). Pisna oblika s *Flaubertom* predvideva dvojnični izgovor [flobêrjem] in [flobêrom], medtem ko zapis preglasa s *Flaubertem* le izgovor s [flobêrjem]. Podobno je dvojničnost pri tem tipu imen obravnavana v SP 2001, vendar z razliko: obe obliki sta mogoči v zapisu, v izgovoru pa je predvidena le oblika s podaljšavo (§ 784) in temu ustrezno preglaso obliko končnice. Tako v slovarju prim. *Flaubert*, s *Flaubertem* in *Flaubertom*, vendar samo [flobêrjem]. SP 1962 in 1950 dvojnic v teh primerih ne predvidevata, kar je razvidno iz uslovarjenih zgledov *D'Alembert*, *Flaubert*, *Beaufort*; v pravilih ta tip imen ni posebej obravnavan. V predhodnih pravopisih ta tip imen ni prikazan ne v pravilih ne v slovarju.

Vsi pravopisi so enotni pri francoskih imenih, kjer je končaj *-r* tako zapisan kot govoren: vedno prihaja do podaljšave *zj* tako v zapisu kot v izgovoru – prim. *Pasteur*, s *Pasteurjem* [pastêrjem].

	zapis	izgovor
<i>Pravopis 8.0</i>	<i>s Flaubertom in Flaubertem</i>	[flobêrjem/flobêrom]
SP 2001	<i>s Flaubertem in Flaubertom</i>	[flobêrjem/flobêrom]
SP 1962	<i>z Beaufortom</i>	[bofórom]
SP 1950	<i>z D'Alembertom</i>	[dalambêrom]

Tabela 5: Primerjava zgledov skupine III.-2.

- 4 *Pravopis 8.0* in *ePravopis* se v času priprave prispevka v zaporedju dvojnic v tem primeru razhajata; v pravilih ({637}) je na prvem mestu oblika s podaljšavo, v slovarju pa oblika brez podaljšave. Neskladja so posledica dopolnjevanja in nadgradnje pravil, kar lahko vpliva na že objavljena gesla v slovarju, popravki pa so vneseni ob vsakoletnih dopolnitvah; tudi zato so vsa gesla v *ePravopisu* označena kot predlogi. Pri predhodnih pravopisih zlasti medijski format ni omogočal sprotnega objavljanja pripravljenega gradiva, kar je bistvenega pomena za razumevanje dinamike nastajanja *Pravopisa 8.0*.
- 5 SP 1962 ni sistematiziral podaljšave *zj* pri tem tipu imen; v pravilih omenja omahovanje v rabi (§ 63, str. 58) pri francoskih in angleških imenih na *-re*, npr. *Baudelaire* in *Voltaire* ter *Shakespeare*.

5 Sklep

Kratek pregled, osredotočen na razmerje med zapisom in izgovorom neimenovalniških sklonskih oblik francoskih moških lastnih imen pri govorno preglašeni končnicah, je v zgodovini slovenskega pravopisja pokazal vse večji poudarek na dodelavi in ponatančenju pravil v tem sklopu. Levčev pravopis (1899) podaja najosnovnejše informacije o zapisovanju in izgovoru tujih lastnih imen, pri čemer opozarja predvsem na razliko med zapisom in izgovorom, a ne identificira za slovenščino težavnih mest. Za njim Breznik (1920) začrta razlikovanje med oblikoslovnimi zakonitostmi domačih in tujih lastnih imen, saj pri slednjih (zlasti francoskih) dovoljuje, pri prvih pa prepoveduje uporabo vezaja med tujo osnovo in domačim obrazilom – tako je dovoljen zapis *Manet-jev*, ne pa *Jurčič-ev*. Do prvega večjega premika na področju tujih imen pride s SP 1935, ki uzavesti in opredeli razlikovanje pisne in govorne podobe, pri čemer naj se v zapisu držijo pisne, v izgovoru pa tuje glasovne osnove. Tudi SP 1950 opozarja na to razlikovanje ter poudarja, da se tuja imena pregibajo po pravilih slovenščine in s slovenskimi obrazili; ta obrazila se prilagajajo izvirni pisni podobi, izgovarjajo pa se po zahtevah nastale fonetične zveze. Je prvi pravopis, ki uvaja dvojnico v izgovoru imen, ki se končajo na nemi *-t*. Pri teh predvideva sklanjanje bodisi z govorno podaljšavo *z j* in preglašeno končnico bodisi s prenosom zapisanega *t* v govor in nepreglašeno končnico, denimo v primeru *Monet* [moné], z [monéjem/monétom]. Poznejši SP 1962 možnost izgovora s *t* umakne, uvede pa pravilo preglasa za vsemi mehкими soglasniki, ne le za *j*, česar predhodniki pri tujih imenih niso predvidevali: tako z *Lesageom* [lɛsážem] in ne več [lɛsážom]. Je tudi prvi pravopis, ki opazi možnost podaljšave osnove *z j* pri imenih z govornim končajem *-r*, kar pomeni možnost preglašeni oblik, prim. z *Voltairjem* [voltêrjem] poleg nepreglašene *z Voltairom* [voltêrom]. To dvojničnost sistematizira SP 2001, ki jo uvede še na ravni zapisa tudi pri tistih imenih, katerih pisni končaj v slovenščini sicer preglašene končnice ne bi predvideval. Tako na prvo mesto postavi možnost zapisa z *Monetem* [monêjem] poleg nepreglašene *z Monetom*, v izgovoru pa oblika ostaja enaka v obeh primerih; dvojničnost je sistematično vpeljana pri vseh imenih tega tipa. *Pravopis 8.0* dvojnice tega tipa ohranja, le z zamenjanim vrstnim redom. V zapisu uvaja možnost zapisa preglašene ali nepreglašene (v SP 2001 te možnosti ni) končnice pri osnovah s končajem na mehki soglasnik. Nastajajoči pravopis ob pregledanih podatkih kaže tendenco še natančnejše identifikacije težavnih mest pri prevzemanju lastnih imen, zaradi spremenjenega medija objave ter postopnega nadgrajevanja in oblikovanja pravil trenutno še s statusom predloga.

Viri in literatura

BAJEC, Anton, KOLARIČ, Rudolf, RUPEL, Mirko, 1956: *Slovenska slovnica*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.

ePravopis: Slovar slovenskega pravopisa 2014–. <https://www.fran.si>.

GLOŽANČEV, Alenka, 1997: Kratek pregled slovenskega pravopisja od konca devetnajstega stoletja do danes. *Jezikoslovni zapiski* III/1. 85–104.

- KOCJAN BARLE, Marta, 2012: Končaj v tujih moških lastnih imenih iz evropskih jezikov, zapisanih v latinični pisavi. Nataša Jakop, Helena Dobrovoljc (ur.): *Pravopisna stikanja: razprave o pravopisnih vprašanjih*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU. 85–100.
- POGAČNIK, Aleš, 2012: Glasovno domačenje imen iz nelatiničnih pisav. Nataša Jakop, Helena Dobrovoljc (ur.): *Pravopisna stikanja: Razprave o pravopisnih vprašanjih*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU. 73–83.
- Pravopis 8.0: Pravila novega slovenskega razpisa za javno razpravo*. <https://pravopis8.fran.si/gen/sp8.pdf>.
- SP 1899 = LEVEC, Fran, 1899: *Slovenski pravopis*. Dunaj: Cesarska kraljeva zaloga šolskih knjig.
- SP 1920 = BREZNIK, Anton, 1920: *Slovenski pravopis*. Ljubljana: Jugoslovanska knjigarna.
- SP 1935 = BREZNIK, Anton, RAMOVŠ, Fran, 1935: *Slovenski pravopis*. Ljubljana: Znanstveno društvo.
- SP 1950 = RAMOVŠ, Fran idr., 1950: *Slovenski pravopis*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- SP 1962 = BAJEC, Anton idr., 1962: *Slovenski pravopis*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- SP 2001 = TOPORIŠIČ, Jože idr., 2001: *Slovenski pravopis*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.
- TOPORIŠIČ, Jože, 2000: *Slovenska slovnica*. Maribor: Obzorja.